

[Transcript] Dagens Eko / Sveriges jakt på PKK efter Erdogans krav

Revend, hur kommer det sig att en kurdisk guerrilla grupp hamnat på alla släppar i Sverige?
Turkiet menar att PKK har alldeles för stort utrymme i Sverige och de måste slås ner av Sverige, menar Turkiet.

Det här är dagens ECO med Caroline Keirnen. I dag, Sveriges jakt på PKK efter Erdogans krav.
Det som skiljer PKK från andra terroristområden, åtminstone som har verkat i Sverige, är att de har en finansieringsmodell.

Den 27 juni 2023 står åklagare Hans Irman i en rättsalig Stockholm.

Det här våldskapitalet som PKK förfogar över, menar jag.

Det är så djupt rovt att och så allmänt känt i en kurdisk diaspora.

Han pratar om terrorstämplade PKK-grillansmetoder för att driva in pengar.

Alla vet att står man upp mot PKK väger man betala så följer konsekvenser.

Det är slutbläddering i rättegången mot en man i 40-årsåldre.

Enligt åklagaren har han gått in på en restaurang på Kungsholmen i Stockholm.

Hotat han som driver restaurangen krävt honom på pengar och skjutit ett skott i luften utanför restaurangen.

Det här kopplas nu till utpressning och terrorism.

Det ska komma att bli det första åtalet av sitt slag i Sveriges historia.

Ett fall där svensk terrorlagstiftning används för att lagföra en person med kopplingar till PKK.

Att mannen utställs inför detta är bra för Sveriges relation till Turkiet och NATO-processen, säger Mikael Salin, tidigare svenska ambassadör i Turkiet.

Det här fallet kommer att registreras som ett exempel på hur vi faktiskt tillämpar en annan del av det.

När slutblädderingen hålls är det 14 dagar kvar till NATO-top-mötet i Vilnius.

Det som har sett som en deadline för Sveriges inträd i Militäralliansen.

Den åtalade mannen nekar till anklagelserna.

Då står det att Human Rights Watch har redovisa i sin årsrapport för 2019 om fortsatta övergrepp och torturer i polisförvar och fängelsell.

Rapporten framhåller några grupper som särskilt utsatta, kurder...

...och hans advokat Ilja Naidin påpekar förhållanden i turkiska fängelse för skymkritiker.

Gäste Reven Ciccio, rapporter på Ekot.

Reven, om vi tar det från början, när och var börjar historien om PKK?

Historien börjar på 70-talet, då vänsterrörelser går fram väldigt starkt i Turkiet.

Ur den här rörelsen bildas PKK-partijarkarkaren Kurdistanas och Kurdistans Arbeta-parti 1978 på ett café.

Utanför de arbecker, alltså det som av många kurder betraktas som den kurdiska huvudstaden i Turkiet.

Och när och varför börjar PKK ta upp vapen mot Turkiet?

Redan från första början skiljer sig PKK ut från andra kurdiska partier genom att PKK sa att de på riktigt vill kämpa för kludisetigheter och ta upp vapen mot den turkiska staten.

I Turkiet i dag, när det finns en helg, tar det en rörelse.

En rörelse av en militärkup.

Och det är nog också den brutaliteten som gör att många stödjer den här rörelsen och tycker att nu är det nog.

Nu finns ingen annan utväg att avsluta det här förtrycket som utövas på kurder, utan just

vapnetkamp.

Så 1984 startar man genom att angripa två polisstationer längs gränsen med Syrien.

De har ju då sitt träningsläger i Syrien, det är därifrån de får stöd och får träna.

Och de här dåden som man utför, hur ser de ut?

I tidigt skede när de hade startat skriget så angrept de också civila målturister i Turkiet, det kunde också vara deras måltavla.

The PKK says at least 31 Turkish soldiers were killed.

Condemning Sunday's attack, President Recep Tayyip Erdogan said the government's determination to fight the PKK was now stronger than ever.

Ett typiskt PKK-dåd kan se ut som att några unga kvinnliga PKK-soldater bombar sig själva i självmordsdåd mot till exempel infrastruktur eller polisstationer.

Och man har också övergivit den här strategin att man angriper civila, utan det är främst företrädare för den turkiska staten som man angriper och har angripet under de här 40 åren då.

Och hur ser de ut som strider, vad har de på sig?

De har karakteristiska mörk- och livgröna dräkter, alltså byxor och någon slags kavaj och gula skor.

Var det gula skor just?

Jag vet inte om det finns någon förklaring bakom det, men det känner Tekna en genomsnittlig PKK-soldat, att de har gula skorna med tjocka ljusbruna sulor.

Vilka är nyckelfigurerna bakom PKK?

Den allra främsta utentfikan är grunddären Abdullah Ödalan. Han har nästan en kult status bland PKK-anhängarna.

Jag tror att många som har sett kurdiska demonstrationer har sett de här gula flaggorna med porträttet på den här Mustage-pridemannen.

Och när börjar det sedan de som sympatiserar med PKK komma hit till Sverige?

Ja, det börjar på 80-talet efter Kuppförsöket 1980. Då börjar de komma hit, söka Asyl och redan 1984 så blir PKK ett ämne i Sverige.

Efter några politiska mord på avhoppare, det kanske mest kända i Uppsala då.

Mördar en erkänd direkt att han tillhörde kurdiska arbetarpartiet PKK och att han var utsänd för att likvidera enda rata.

Vad är det som sker vid det här mordet som du pratar om?

Det är en avhoppare, en lite uppgiftare, ganska högt uppsatt PKK-are som är missnöjd med hur partiet och organisationen styrs.

Han hoppar av och protesterar ganska öppet mot PKKs ledning så han mördas öppet på stora torget i Uppsala 1984.

PKK är också inom åren främst i början av rörelsenstid, anklagats för att ha gjort sig skillett till ganska grova interna utränsningar.

Vad blir reaktionerna här i Sverige då?

Organisationen Terror Stemplas av Palme regeringen är redan 1984, tidigare än de allra flesta europeiska länderna.

Den svenska säkerhetspolisen har efter rasjor i sydameellan Sverige kripit flera personer som misstänks tillhör en internationell terroristgrupp.

Du berättar att Ödgeland ses som en hjälte bland många kurder. Hur ses han på i Turkiet?

I raka motsatsen kan man väl beskriva det som många Turker ser honom som terroristen nummer ett.

Barnermördare är det största hotet mot den turkiska staten bland många Turker.
Han har lett det här partiet och organisationen ända tills han grebs 1999 och först till Turkiet.
Och den här konflikten sen, då görs det nog fredsöversökaren?
Ja, det har skett några försök genom åren senaste och kanske mest seriösa försöket var när Ödgeland annonserade att de ska ligga ner i vapnen 2013.
Och att de på riktigt skulle försöka att nå fred med den turkiska staten.
Men efter två år så övergav man de förhandlingarna och kriget bröt ut återigen mellan Turkiet och PKK och kanske mer intensivt än på många år.
Man lyckas alltså inte med fred?
Nej, det gör man inte.
Och efter de här fredsprocesserna havererar då, vad händer med Grillan då? Vad får de för roll?
Ja men dels är det ju återigen strider mot turkiska staten men kanske framför allt så är de högst delaktiga i ett politiskt projekt i norra Syrien.
Där vad som kallas PKKs syriska gren PID och dess militära gren IPG har styrt under ett antal år.
De blir kanske mest kända för om världen för sitt krig mot IS där till och med USA allierar sig med de här kurdiska styrkorna.
De är i kvalition helt enkelt.
Det gör också att PKK får vatten på sin kvern och säger att vi strider mot terrorister.
Vi kan inte klassas som terrorister. Vi är inte terrorister.
Så Västvärlden och USA samarbetar då mot en terrorgrupp med en grilla som har rötter i en annan?
Ja så blir det och det kanske låter lite skitsofrent.
I många kuddes ögon så beskrivs det här också som dubbelmoral.
Men det är känsligt för USA, Turkiet är liksom ett viktigt NATO-land.
Och man vill samtidigt inte förlora den mest effektiva truppen på marken i kriget mot IS.
Sweden consider the PKK a terrorist organization and so does the EU and so does the United States.
Bevisningen om kopplingen till PKK, den har stärkt under utgårlingen skån.
Och nu då plötsligt så pratar väldigt många här i Sverige om PKK. Hur blev det så?
Ja men så fort Sverige hade lämnat in sin ansökan för att ansluta sig till NATO så började president Recep Taybar Erdogan då anklaga Sverige för att vara en fri stad för PKK.
Då är enligt hans beskrivningar, man håller demonstrationer med, PKK flagg går.
Man bekämpar inte organisationen som en terrororganisation och där kräver Erdogan att Sverige ska skärpa sig helt enkelt
och ta liksom kampen mot PKK med hårda tag.
Och hur svarar Sverige på det här?
Sverige ingår i ett avtal tillsammans med Finland och de ingår ett så kallat memorandum där man åtar sig att bekämpa terrorism.
Och i ett senare sked också tar man avstånd ifrån inte bara PKK utan också dess sista organisationer i Syrien.
Där var alltså organisationer som man tidigare hade hyllat i kampen mot GES.
Det finns en från nära koppling mellan de här organisationerna och PKK som är en terrorlistad organisation av EU
för att det ska vara bra för relationen mellan oss och Turkiet.
Det är en av de här organisationerna som vi har haft med det här.
Givetvis har Svenska staten all rätt att driva sina politiska intressen och anstränga sig för att Turkiet

ska ratificera Sveriges natuansökan.

Men för det ska inte det kurdiska folkets rättigheter offras.

Bygg inte de svenska intresserna på kurdenas bekostnad.

Det säger Sabri Ok, en av de ledande figurerna inom PKK.

Och bland kurder i Sverige, hur skulle du beskriva hur det är synen på PKK där?

Det är dubbelt att de har brett stöd i vissa kretsar.

Andra kretsar är de mindre populära.

Det är många som tar avstånd ifrån dem eller till och med själva beskriver de som terrorister.

Vi ska ju komma ihåg att även i det kurdiska samhället så har många fallit offer för PKK på ett sätt eller annat.

Då verkar alla vara på plats. Månsbygget är avrättningsokförande.

Och finansieringen som den här rättegången handlar om, hur samlas pengar in till PKK i Sverige?

Ja, själv hört. Det finns också vittnesmål och rapporter om att PKK driver in pengar hos, till exempel näringsidgare, restaurangägare.

Hos kurdiska restaurangägare då?

Ja, framförallt kurdiska.

Vissa gånger tar man till hårt fulla eller till och med ganska våldsamma metoder om någon inte riktigt går mer på att betala.

Det här stöder till PKK.

Varför metoder då?

Det kan vara hotfullt att man säger att man kanske kommer att lägga den här restaurangen på någon svart lista.

Att folk bo i kottar eller att man till och med kommer att vandalisera på restaurangen.

Vilket kan bli kostsamt för restaurangägaren.

Ska man samla in pengar på olika tillställningar?

Jag har fått det beskrivit för mig att kvinnor går med såna skalar i de kurdiska färgerna, grönt, rött och gult.

Och att folk bara kastar in sedlar eller mynt.

Vad är det för fäster som du beskriver där man går runt med skalar och samlar in pengar?

Det är i många fall stora gigantiska fester med tusentals deltagare i idrottshallar och andra stora lokaler.

Många väldigt kända kurdiska artister kommer uppträda där och stora ringar av dansande människor.

I många fall sjungs det också om grillan, det visas politiska tal och teater och dansgrupper som står där och uppträder.

Det låter ändå som att bland stora delar av kurderna här i Sverige så ser man inte på PKK som terroristare.

Nej, tvärtom, utan det här är inte bara en organisation som strider mot Turkiet.

Utan det här är också en organisation som värnar om kurdisk kultur som skapar en miljö där barnen får lära sig kurdiska,

får lära sig dansk, kurdisk musik och det är liksom samhället för många kurder. Så det är ganska normaliserat.

På många av de här festerna eller tillställningarna så har faktiskt också en del svenska politiker varit både från höger och vänster

och hållit tal framför de här stora bilderna på ödgällan och det har också uppmärksammats i Turkisk media inte minst under den här NATO-processen.

Similarly, in April 2021, Swedish Defence Minister Peter Hultquist held a video conference with a ringleader of the YPG.

Men efter allt det vi hör nu kan man tänka att det kanske ligger något i, det är då han säger om att Sverige skulle vara någon plats där PKK har fått verka ganska fritt.

Ja men om vi tittar på det här fallet med det här målet med tarofinansiering så är det ju första gången som det i Sverige tillämpas tarolagsstiftning mot just PKK.

Och i den här före undersökningen så har åklagaren handvisat till många domar i andra europeiska länder där PKK-simpatisörer eller företrädare har dömt för olika brott kopplat till PKK.

Så det kanske säger någonting om hur relativt och stort PKK har kunnat verka i Sverige jämfört med andra europeiska länder.

Då ska vi se, välkomna hit till presssträff. Månsvinnerna till avchef som man står konstring så är det här rättens ordförande.

Mannen som misstänks för att ha samlat in pengar till PKK döms för försök till finansiering av terrorism.

De har varit i fängelse i fyra år och sex månader och ska utvisas från Sverige till Turkiet.

Samtidigt försöker Sverige pressa på för att släppas in i försvarsalliansen NATO. Hälst föremötet i Vilnius nästa vecka.

Svenska politiker har handvisat till landets nya terrorlagar.

Det finns inga skäl att inte längre aktiviseras i Sverige.

Men är du an? Har flera gånger sagt nej.

Mannen döms alltså nu i det här åtalet om PKKs påstådda indrivningar. Vad kommer det få för betydelse i Sveriges NATO-process skulle du säga?

Ja, det får vi se. Det har redan skett några utvisningar av personer som Turkiet har anklagat för PKK-kopplingar.

Och hittills har det inte gett någon stor effekt direkt.

Men jag tror inte att det kommer få någon avgörande effekt i förhandlingarna.

Möjligen att Sverige kan ta upp det som ett exempel eller som ett bevis på att det har börjat ske någonting i rätt sväsendet.

Och lagföringen av PKKs handlingar i Sverige.

Hela den här processen, vägen mot NATO, har ju präglats otroligt mycket av, är dåans åsikter och krav.

Hur har det landat hos kurder i Sverige?

Det har skapat en känsla bland kurder av oro och svek.

Jag har pratat med många som offentligt, öppet tar avstånd från PKK som säger att det här inte bara handlar om PKK.

Utan när Sverige har ingått ett avtal med Turkiet där man säger att man ska bekämpa terrorism.

Så riskerar man då att tillämpa Turkiet beskrivning av vad en terrorist är eller vad terrorism är.

Och att man då har gett vika för den turkiska staten som de då menar,

motarbetar alla som vill ha rättigheter för kurder och inte bara PKK.

Det har tagits emot med sorg och besvikelse hos en stor del av kurderna i Sverige.

Tack så mycket Revend.

Tack.

[Transcript] Dagens Eko / Sveriges jakt på PKK efter Erdogans krav

Det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare var Caroline Kärlen, gäster i Väntschecho och jag som producerade heter Katja Magnusson.

För att höra mer i ämnet rekommenderar vi en podd från Dagens Eko, den heter så ofras kurdfrågan för att blidga Erdogan eller flera poddar i ämnet från Pets mellan Östenpå. Allt hittar du i appen Sveriges Radioplay.

Och så till sista rättelse.

I en tidigare revision av podden sa vi att det är det första åtalet av sitt lag i Sveriges historia ett fall där den nya lagen om terrorfinansiering används med kopplingar till PKK.

Det är fel. Brottet terrorfinansiering har funnits en längre tid.